

Biztonságmenedzsment itthon, napjainkban

Ebben a cikkben a biztonságmenedzsment, hazai kialakulásának előzményeivel, gyökereivel, lényegének értelmezésével, jelenlegi szintjével, a gyakorlatban megvalósuló irányával, illetve a jövőbeni kívánatos komplex szerepével szeretnék foglalkozni.

A rendszerváltás, vagy rendszerváltásig hazánkban nem létezett vállalati biztonságmenedzsment. Az akkori társadalmi és gazdasági rendszer vagyoni, és személybiztonsági kérdésekben kizárólag az állami rendészeti, tűz-, katasztrófa-, polgárvédelmi (és titkosszolgálati) szervekre támaszkodott. Ezen kívül, helyenként, főleg veszélyes ipari üzemekben létrehozott üzembiztonsági rendészet tevékenykedett, mely inkább munkabiztonsági feladatokat látott el, de foglalkozott vagyonvédelemmel is. Még megemlíthetjük a különböző őrköt, mint akik szintén a biztonsággal foglalkoztak a huszadik század nagyobbik részében Magyarországon, pl.: éjjeliőr, vadőr, mezőőr, halőr, stb. Az állami és a társadalmi tulajdon, kollektív tulajdon volt, egyéni értelemben csak személyi tulajdonról beszélhetünk. Ebben a korszakban magántulajdon nem létezett, így annak védelmével sem kellett foglalkozni.

■ Ilyen biztonsági háttér mellett ért el minket a szabad piacgazdaság minden biztonsági kockázati tényezőjével együtt. Erre nem voltunk felkészülve, mint ahogy az elbizonytalanított rendészeti szervek sem. Az alapfeladatuk ellátására igyekeztek erőiket átcsoportosítani, miközben régebbi szerepükhöz képest kivonultak a gazdasági területről.

Ekkor szembesültek az immár tulajdonosá vált vezetők is azzal, hogy már maguknak kell gondoskodniuk az értékeik védelméről.

Mivel biztonságmenedzsment-képzés egyáltalán nem létezett, illetve még ma sem nagyon létezik, ezért különböző vezetési irányok alakultak ki, amelyek még ma is léteznek, bár már a kívánatos komplex biztonságmenedzsment is kialakulóban van.

BIZTONSÁGMENEDZSMENT SZEMLÉLETI IRÁNYAI:

1. rendőri-katonai
2. őrzésvédelmi
3. munkavédelmi
4. biztonságtechnikai
5. informatikusi
6. komplex biztonságmenedzsment

A RENDŐRI-KATONAI IRÁNY:

volt rendőri és katonai vezetők által vezetett irányzat, mely az objektumok fizikai védelmére, illetve a nyomozásokra koncentrált. Ez a legdominánsabb biztonságvédelmi irányzat jelenleg.

AZ ŐRZÉSVÉDELMI IRÁNY:

vagyonvédelmi szolgáltatók szemléletéből alakult ki, fő súlypont az emberi (őrök általi) őrzésre helyeződik, általában „külsős” szemszögből ítélik meg a szükséges védelmi szintet.

A MUNKAVÉDELMI IRÁNY:

(safety) munkavédelmi mérnökök által képviselt elgondolás, ahol a munka-, tűz-, és egészségvédelemre helyeződik a fókusz. A vészhelyzet-menedzsmenten belül a vészhelyzeti reagáláson van a fő hangsúly.

A BIZTONSÁGTECHNIKAI IRÁNY:

biztonságtechnikai mérnökök általi megközelítés, ami a biztonságtechnikai rendszeren és elemein alapul.

AZ INFORMATIKUSI IRÁNY:

informatikus mérnökök általi módszer, jellemzője az informatikusi analitikus rendszerszemlélet, melyben majdnem kizárólagos prioritása a számítástechnikai rendszernek, illetve a hálózatvédelmi rendszernek van.

A KOMPLEX BIZTONSÁGMENEDZSMENT:

(security) nemzetközi, elsősorban angolszász alapú megközelítés, betelepült multinacionális vállalatok által magukkal hozott szigorú biztonsági kultúra és eljárásrend. A magántulajdon védelme megkövetelte és kialakította saját védelmi rendszerét, ami a XX. század utolsó harmadában indult lendületes fejlődésnek. Jellemzője, hogy átfogó módon áll a biztonsághoz, annak minden elemét igyekeznek integrálni a rendszerébe.

Szakirodalmunk szempontjából szintén megfigyelhetjük ugyanezt a tagozódást. Legszelesebb a paletta a biztonságtechnikával foglalkozó kiadványok tekintetében, nevükből kifolyólag ezekre a művekre alapvetően jellemző az egyes témák részletes, mélységekbe menő mérnöki feldolgozása, sem itt, sem a többi területen nem találunk átfogó, komplex szemléletű tanulmányt, ami a biztonságmenedzsmentről szólna. Komplexitásra való törekvés nézőpontjából mindenképpen meg kell említeni az 1999-ben megjelent *Hivatása a védelem*¹ című kiemelkedő munkát, mely tizennégy író és négy szerkesztő közös munkájának eredménye. Ebben a műben a szerzők sorra veszik az objektumvédelem, személyvédelem, kivonulatszolgálat, rendezvénybiztosítás, pénz-, és értékszállítás kérdéseit, őrköket által használt technikai eszközöket, stb. Szemléletére jellemző a komplexitásra való törekvés, de érezhető a végrehajtói, vagy szolgáltatói nézőpont. Főleg az őrzésvédelmi szemlélet tapasztalható benne némi rendőri-katonai befolyással. Kitérnő példa az informatikai megközelítésre *Vasvári György: Vállalati biztonságirányítás*² című munkája, melynek az alcíméből már láthatjuk is, hogy az „Informatikai biztonságmenedzsment”-ről szól. *Szövényi György: Biztonságszervezői menedzsment*³ című értekezésében még többségében megtalálható a rendőri-katonai szemlélet, nagyon erős jogi háttérrel, de már a komplex biztonságmenedzsment is megnyilvánul egyes elemeiben. Pl.: A biztonságsszervező menedzser eszköztára (84–93. o.), ahol a humánbiztonság nélkülözhetetlen elemeit fejti ki a szerző. Szintén figyelemre méltó, hogy a szerző

már használja „A komplex biztonságvédelmi rendszer kialakítása” (98–107. o.) fejezetében a komplex kifejezést, de még nem érti alatta az átfogó komplex biztonságmenedzsmentet teljes egészében.

Sajnos a témánkat teljes mértéken lefedő, magyar, összefoglaló mű még nem készült el, ezt pótolnunk kell!

■ Nem szabad elfeledkezni arról, hogy jelentős számban jelennek meg hazai publikációk a biztonsággal foglalkozó lapokban, mint a Detektor Plusz magazin, az Árgus, a Biztonság, stb. Több hazai egyesület, pl.: MBVE, vagy a Kamara igen aktívan tevékenykedik annak érdekében, hogy a biztonság a megfelelő szintre kerüljön. Még sok a teendő abban az irányban, hogy amikor a biztonságról beszélünk, akkor ugyanazt is értsük alatta mindannyian. Ezt akkor érhetjük el, ha van megfelelő oktatás, tananyag és rendszer. Ennek a célnak az eléréséért mi, mostani biztonsági emberek vagyunk a felelősök, nekünk kell tenni azért, hogy mindez megvalósulhasson!

A hazai viszonyokat közelebbről érezzük, de ha kitekintünk Európába, vagy még távolabb a világ bármelyik régiójába, akkor sem éppen megnyugtató érzéseink keletkeznek. Számos problémát, krízishelyze-

tet, érdekellentétet, konfliktust tapasztalhatunk. Elegendő azonban, a közelmúltbeli 2008-as gazdasági válságra, illetve a mostanában is pengeélen tancoló, Európai Unió adósságválság megoldásának kísérleteire gondolni. Ezek a tendenciák, mind azt mutatják, hogy pillanatok alatt romolhat az általános biztonság, pl.: több lesz a betörés, a lopás, stb. Vagyis jóval több feladatunk lesz és sokkal mostohább körülmények között kell mindezeket elvégeznünk. Mindezekre fel kell készülnünk, mert csak akkor leszünk képesek megvédeni a ránk bízott értékeket, ha egy hatékonyan működő, a biztonság teljes spektrumát átfogó, komplex biztonsági rendszert tudunk működtetni. A szerencsésebbeknek közölünk ehhez rendelkezésére is fognak állni a szükséges anyagi alapok, a kevésbé szerencsésekknek, pedig még sokkal hatékonyabban kell majd felhasználniuk szellemi kapacitásaikat!

■ Összegezve megállapíthatjuk, hogy a rendszerváltozástól eltelt több, mint két évtized alatt a hazai biztonságmenedzsment több irányban is jelentős eredményeket tud felmutatni, határozott fejlődésen ment keresztül, de az összefogó, rendszerező, standardizáló feladatok még előttünk vannak. Kívánatosá vált egy egységes, komp-

lex biztonságmenedzsment-rendszer kialakítása, amely a nemzetközi eljárások mentén a hazai viszonyok figyelembevételével képes átfogó, hatékony, jól működő rendszerként üzemelni.

Egy középkori latin szólással szeretném befejezni, ami úgy szól, hogy: **Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita.**⁴ Ami magyarul így szól: Magyarországon kívül nincs élet, ha van élet, nem ilyen. Ezt én úgy értem, hogy minden ügynevezett általános szabályt mindig egy kicsit az adott hely/ország szokásai szerint kell módosítani, vagyis a helyi sajátosságokat figyelembe kell venni, hogy a szabály megfelelően tudjon megvalósulni!

Zólyomi Zsolt

biztonsági vezető, szaktanácsadó

HIVATKOZÁSOK:

¹ Hivatása a védelem, írták: Devecsai János, Nán Jenő, Dr. Bodrogi Ferenc, Gábor László, Nagy Zoltán, Dr. Jobb Sándor, Lasz György, Varga Miklós, Dr. Ónodi István, Kerekes János, Hurlik Imre, Jankov István, Marót László, Kékesi Gábor, szerkesztették: Devecsai János, Nán Jenő, Varga Miklós, Gábor László, kiadta: A CEDIT KFT. Budapest, 1999.

² Vasvári György: Vállalati biztonságirányítás, kiadó: TIME-CLOCK KFT. 2007.

³ Dr. Szövényi György: Biztonságszervezői menedzsment, Kiadó: Pro-Sec Kft. Budapest, 2001.

⁴ Internet, letöltés: 2011.11.06. 16:45-kor, http://hu.wikiquote.org/wiki/Latin_k%C3%B6zmond%C3%A1sok